

Кірнос Л.В., студент 7-КМП курсу
навчально-наукового інституту №
Національної академії внутрішніх справ
*Науковий керівник: доктор психологічних
наук, доцент Кудерміна О.І.*

СТРЕСОСТІЙКІСТЬ ПОЖЕЖНИХ-РЯТУВАЛЬНИКІВ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ЯК ЧИННИК УСПІШНОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Поширеність фрази, що всі захворювання від нервів трансформувалася - всі захворювання від стресу. І небезпідставно. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я 45% всіх захворювань пов'язані зі стресом, а деякі фахівці вважають, що ця цифра в 2 рази більше [1, с. 3].

Психологи неоднозначно ставляться до цього поняття стрес, але найчастіше під стресом (від англ. Stress - тиск, напруження) розуміють емоційний стан, що виникає у відповідь на екстремальний вплив [2, с. 79].

У перекладі з англійської мови стрес означає тиск, натяг, зусилля, а також зовнішній вплив, що створює цей стан. Передбачається, що англійське слово stress походить від латинського *stringere* - затягувати [1, с. 9].

В той же час, Б.Х. Вардьян визначає стресостійкість як особливе взаємодія всіх компонентів психічної діяльності, у тому числі емоційних. Він констатує, що стресостійкість можна більш конкретно визначити як властивість особистості, що забезпечує гармонійне відношення між всіма компонентами психічної діяльності в емоційній ситуації і, тим самим, сприяє успішному виконанню діяльності [3, с. 24].

На одну з істотних сторін стресостійкості звертає свою увагу П.Б. Зільберман, кажучи про те, що стійкість може бути недоцільним явищем, як наслідок відсутності адекватного відображення ситуації, що змінилася. [4, с. 20].

Як впливає з наведених визначень стресостійкості, даний феномен розглядається науковцями в основному, з функціональних позицій. Він аналізується як характеристика, що впливає на продуктивність та успішність діяльності, у тому числі пожежних-рятувальників.

На сучасному етапі розвитку суспільства, науки, появи нових високих технологій підвищується ризик виникнення масштабних катастроф, аварій, лих. У зв'язку із вищенаведеним, особливою гостротою набуває пошук ресурсних можливостей фахівців, що беруть участь у ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, а саме - фахівців пожежно-рятувальних формувань.

Пожежні-рятувальники виконують рятувальні роботи, пов'язані з пожежогасінням, з повеннями, з природними катастрофами та іншими непередбачуваними умовами, а також займаються ліквідацією наслідків екстремальних ситуацій (наприклад, дорожньо-транспортна пригода або нафтове забруднення). Рятувальна робота небезпечна та непередбачувана — хибне рішення або поведінка може поставити під загрозу як здоров'я або життя самого рятувальника, так і інших людей [5, с. 18], тому, рівень стресостійкості пожежних-рятувальників відіграє важливу роль в ефективному виконанні ними службових обов'язків.

Важливою якістю, яка здатна регулювати рівень функціонального стану при несенні служби виступає емоційна стійкість, що дозволяє пожежному-рятувальнику зберігати необхідну фізичну і психічну працездатність в надзвичайних умовах. Емоційна стійкість може бути обумовлена мотивацією і рівнем домагань на досягнення високих результатів, а також знаком емоційного переживання, його тривалістю, глибиною [6, с. 98].

Формування професійної стійкості здійснюється в процесі повсякденної навчальної діяльності працівників ДСНС, в ході виконання повсякденних завдань. У ході підготовки до виконання службових обов'язків пожежних-рятувальників ДСНС передбачено формування широкого спектра необхідних для виконання професійної діяльності якостей. Однак досвід виконання завдань в екстремальних умовах показує, що не кожна якість, раніше сформована, може проявитися у рятувальника при зміні умов діяльності (погода, рельєф місцевості, видимість, вплив негативних чинників аварії, катастрофи, стихійного лиха та ін.), особливо при переході до проведення аварійно-рятувальних робіт.

Отже, тресостійкість — це здатність протистояти сильним негативним емоційним впливам, що викликають високу психічну напруженість, оскільки діяльність пожежного-рятувальника протікає в умовах значних психологічних

навантажень [7, с. 17]. Стреси в діяльності пожежних - рятувальників є неминучими. Тому, ефективність та успішність виконання поставлених службових завдань багато в чому залежить від психологічної стійкості пожежних-рятувальників, невід'ємною частиною якої є стресостійкість.

Список використаних джерел

1. Рутман Е.М. Чи треба тікати від стресу? - М.: Фізкультура і спорт, 1990.
2. Рогов Є. І. Емоції і воля. - М.: Гуманит. Вид. Центр ВЛАДОС, 1999.
3. Варданян Б.Х. Механізми саморегуляції емоційної стійкості // Категорії, принципи і методи психології. Психологічні процеси. - М.: 1983.
4. Зільберман П.Б. Емоційна стійкість оператора. / / Нариси психології праці оператора. - М.: Наука, 1974.
5. Шувалов М.Г. Основи пожежної справи: Учеб. для рядового і мол. поч. складу протипожежне. Служби. - 4-е вид., Испр. І доп. - М.: Стройиздат, 1998.
6. Шленков А. В. Психологічне забезпечення професійної підготовки співробітників Державної протипожежної служби МНС Росії. Дисс. На соіск. Наукового ступеня доктора псих. Наук. - С-Пб.: 2009.
7. Лебедев В. І. Особистість людини в екстремальних умовах. - М.: Наука, 2001.